

Drameň

Časopis gréckokatolíckych seminaristov • Ročník XVIII • Číslo 4

V bezpečí Otca

Svätí otcovia o nevyhnutnosti duchovného otcovstva

Vel'kú moc má modlitba duchovného otca za zverenú dušu.

S prosbou o radu, spoved', či kvôli odkrytiu srdca treba ísť k duchovnému otcovi najmä preto, aby sme pokorili vlastné mudrovanie a zlomili svoju zlú vôľu.

Nehl'adaj ani tak duchovného otca, ktorý je svätý, ako takého, ktorý je skúsený. Svätých starcov je veľa. Málo je skúsených. Svetom sú zväčša prehliadaní a nenávidení.

Odkrývaj pred otcom najmä tie úmysly, ktoré ťa neopúšťajú po dlhý čas.

Hlavnými vlastnosťami duchovného otca majú byť: duchovná skúsenosť, rozlišovanie, trpezlivosť, láska a pokora.

Duša sa nemôže zbaviť pokušenia inak, ako volaním na Pána Ježiša a otvorením srdca pred duchovným otcom.

Existuje veľa príčin a okolností, keď k tej istej otázke býva viacero rôznych odpovedí. Posúdiť to môže len človek s duchovným rozlišovaním. Ak chceš viesť do osobného života veci, vyčítané z kníh, nerob tak svojvoľne, ale najprv sa porad' s duchovným otcom, inak môžeš ľahko padnúť do sietí, ktoré ti diabol dômyselne nastavil.

Pre výchovu stáda má pastier využiť každú možnú príležitosť.

Démoni majú vo zvyku ukazovať ti nedostatky duchovného otca. Chcu ohlušit' tvoj sluch tak, aby si nepočul rady, ktoré ti otec dáva.

Cesta k poznaniu Božej vôle zverením sa duchovnému otcovi je najbezpečnejšia.

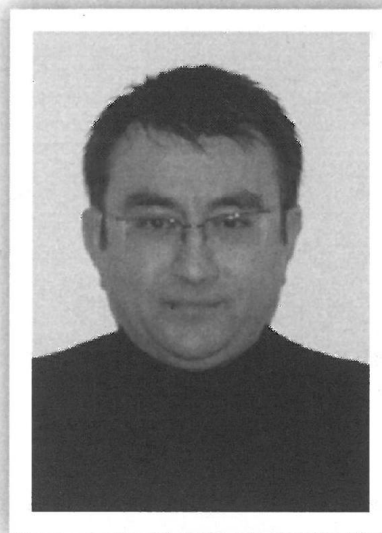

Novú evanjelizáciu dnes skloňujeme vo všetkých pádoch. Hovoríme o nových spôsoboch predstaviť Cirkev ako živé spoločenstvo s Bohom uprostred. S nebeským Otcom. So Synom. So Svätým Duchom. S Bohom v troch osobách. On je prototyp základného spoločenstva – rodiny. V tomto večnom spoločenstve lásky má svoje korene každé otcovstvo. Telesné biologické, adoptívne či otcovstvo duchovné. Z oslovenia Boha „Otecko“ ako nás naučil Pán Ježiš, môžeme vytušiť veľa o skutočnej povahe otcovstva. Nie o takej, akú nám predstavuje svet a odkresťančená spoločnosť, ktorú tvoríme, žiaľ, aj my.

V ľudských dejinách prešlo krízami otcovstvo duchovné, ale aj to rodinné. Pod vplyvom módnych trendov bolo chápané rôzne a neraz mylne. Táto spleť rôznosti pohľadov sa dnes pomaly rozmotáva. Vychádzajú z nej znova zdravé názory na nenahraditeľnosť obidvoch rodičov v starostlivosti o telesné, citové a duchovné potreby detí, na potrebu ich prítomnosti pri výchove od počatia a na potrebu vzájomného rodičovského kontaktu s deťmi.

Základom otcovstva vo všeobecnosti je byť naplnený životodarným Svätým Duchom, lebo zmyslom pravého otcovstva je dávať život; poznávať srdce, lebo je to radikálne potvrdenie lásky; byť osobou s rozlišovaním – odhaliť „iba zdanie dobra“; učiť a čerpať z Tradície Cirkvi, lebo otec nie je guru, nekoná sám zo seba; slúžiť Bohu a blížnym, lebo Boh sa zjavuje skrze vzťahy; modliť

sa za deti. Svedectvom skutočného otcovstva je život detí i vedených dospelých.

Nasledujúce riadky Prameňa priblížia tému otcovstva, ktoré je dnes v hlbokkej kríze. Tá vyplýva nielen zo správania samotných mužov, ale tiež z krízy manželstva a rodín, ktoré sú základom zrelého a zodpovedného otcovstva. Hoci mnohí muži zabúdli pri plnení svojej otcovskej úlohy, nestratili hlbokú túžbu mať a vychovávať deti. Byť otcom dnes už neznamena len mať rozhodujúce slovo v rodine a autoritu, s ktorou sa nediskutuje. Otcovstvo sa dnes javí väčšmi ako služba deťom, poslanie a povolanie. To si vyžaduje osobnú zaangażovanosť, vôľu premáhať sám seba, opravdivý mužský tvorivý postoj, ako aj návrat k duchovnosti a náboženstvu.

o. Jozef Gača
prefekt GKS

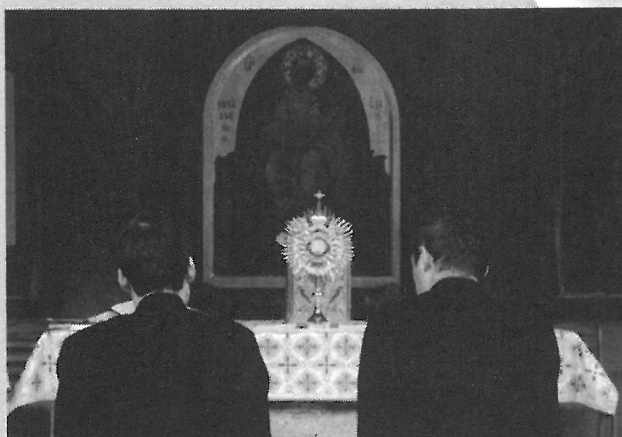

Bleskovky

V dňoch 27. – 28. apríla sme sa ponorili do ticha a zažili duchovnú obnovu pod vedením o. Jozefa Zorvana na tému Blahoslavenstvá. O tri týždne 18. – 20. mája nás navštívil o. Štefan Paločko a prednášal nám na tému Život v Kristovi.

V nedeľu 29. apríla sme sa zúčastnili 1. púte gréckokatolíkov na Devín. V nasledujúci pondelok sme si prezreli arcibiskupský úrad a miestnu katedrálu v Trnave. Naše trojdňové putovanie sme zavърšili v Nitre na stretnutí seminaristov z celého Slovenska.

V máji sme putovali na viaceré pútnické miesta. 6. mája, prvú nedeľu v mesiaci, sme strávili v modlitbách na litmanovskej hore Zvir. O týždeň 13. mája sme sa zúčastnili archieparchiálnej odpustovej slávnosti blahoslaveného hieromučeníka Vasiľa Hopka v Hrabskom, ktorá bola spojená s posviackou novej farskej budovy.

Bratia z Košickej eparchie sa v dňoch 26. – 27. mája zúčastnili odpustovej slávnosti Zoslania Sv. Ducha v Michalovciach. V sobotu tam prijali bratia šiestaci z Košickej eparchie diakonskú vysviacku. V nedeľu sa za prítomnosti 5 biskupov, množstva duchovenstva a veriaceho ľudu konalo slávnostné vyhlásenie povýšenia michalovského chrámu otcov redemptoristov na baziliku minor.

V utorok 22. mája sme putovali do Poľska. Naším cieľom bolo rekreačno-rehabilitačné stredisko Caritas v Myčkovciach. Po príchode nás milo privítal miestny kňaz o. Bogdan Janik. Najprv nám ukázal park, v ktorom je umiestnených 130 miniatúr drevených chrámov z územia juhovýchodného Poľska, Slovenska a Ukrajiny. Previedol nás aj nádhernou biblickou záhradou, v ktorej sa nachádzajú rôzne výjavy zo Svätého písma od čias Mojžiša až po Zoslanie Sv. Ducha.

V sobotu 26. mája sme sa v skorých ranných hodinách vydali na 3. púť slovenských gréckokatolíkov do Sanktuária Božieho milosrdenstva v Krakove v Lagievnikoch. Počas púte viackrát vystúpila naša gospelová skupina Anastasis a pred odchodom sa k nám prihovoril aj kardinál Stanislaw Dziwisz.

Bratia šiestaci z Prešovskej archieparchie prijali 28. mája na sviatok Najsvätejšej Trojice diakonát v Katedrálnom chráme sv. Jána Krstiteľa v Prešove.

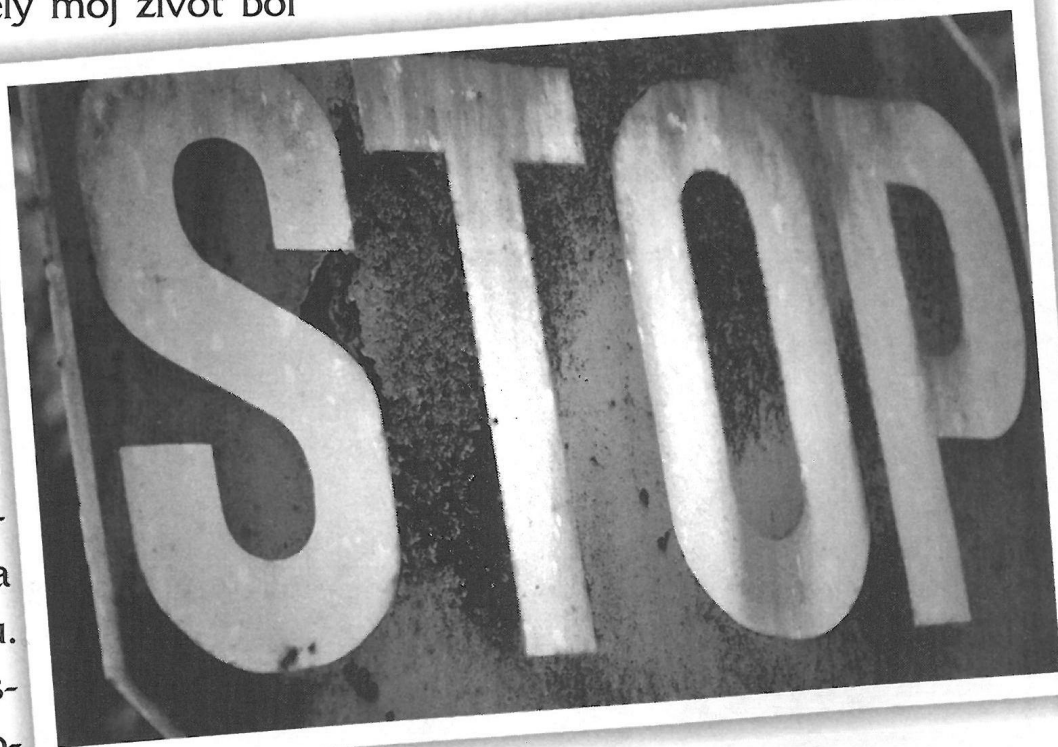
ZASTAV SA A PREŽIJEŠ

*N*a onkologickom oddelení ležali dvaja starší páni, Jozef a Marek. Obaja v pokročilom štádiu rakoviny. Dalo by sa povedať, že ich pobyt na tejto zemi mal už spočítané dni. Veľmi sa spolu nerozprávali. Zmenilo sa to, keď sa Jozef prihovoril Marekovi: „Počujte pane, môžem sa vás opýtať? Bojíte sa smrti?“ Marek reagoval s pokojom Angličana: „Vôbec nie.“ Táto odpoveď Jozefa celkom zmiatla. Dlhý čas bol potom ticho. Marek si túto jeho reakciu všimol. Aj to, že Jozef po nociach nespí. Že má zamyslený pohľad. A tak sa ho raz opýtal tiež: „A vy... bojíte sa smrti?“ Vtedy mu Jozef rozpovedal svoj životný príbeh.

„Viete pane, celý môj život bol úplne dokonalý. Narodil som sa do dobrej rodiny, rodičia ma milovali nadovšetko na svete. Úspešne som vyštudoval najlepšie školy, stretol ženu svojich snov, oženil sa a založil si rodinu. Máme spolu krásnych troch chlap-

cov, ktorí mi robia radosť. Stal sa zo mňa úspešný a uznávaný človek a po materiálnej stránke nám nikdy nič nechýbalo, pretože som dokázal zarobiť peňazí viac než dosť. Stále som sa riadil heslom: užívaj si život naplno so všetkým, čo ti prináša. Toto som plnil do bodky, je málo vecí, ktoré som neskúsil. A predsa teraz ležím na tejto posteli a viem, že onedlho zomriem. Zo svojho života radosť nemám. Nič z toho, čo som pokladal za svoje poklady, mi nedáva pocit, že ozaj som svoj život prežil dobre. Skôr naopak. Ale čo bude teraz? Preto sa tak trápim a v noci nemôžem spať. Bojím sa, že som zlyhal ako človek.“

Tento príbeh je viac skutočný

ako vymyslený, pretože dnes sa na každom rohu môžeme stretnúť s filozofiou „žijem iba raz, preto si tento život treba užiť naplno“. Naozaj vedia hmotné statky, veci, udalosti alebo aj ľudia priviesť k šťastiu? Pravdou je, že to skutočne dokážu. Avšak nevedú k šťastiu úplnému. Nie k tomu, ktoré dáva naplnený pocit, že som svoj život neprežil nadarmo. Dnešný svet vraví, že potrebuješ byť akčný, musíš stále niečo robiť. Prečo? Aby si sa niečím zamestnal, aby si nemal čas rozmýšľať. Rozmýšľať nad ozaj dôležitými otázkami života. Jozef na to prišiel na smrteľnej posteli, pretože mal plno času na rozmýšľanie, lebo už nebol zaplavený povinnosťami bežného života. Mal čas zastaviť sa a rozmýšľať. Nie o živote môjho suseda alebo známeho. Ale o svojom živote.

Kazateľ píše: „Videl som všetko, čo sa deje pod slnkom, ale to všetko je márnosť a honba za vetrom!“ No ak je všetko pozemské márnosťou, musí byť čosi, čo márnosťou nie je, teda to nemôže byť ani pozemské. Chvíľkové šťastie je honba za vetrom, preto musíme hľadať prameň šťastia a radosti. Prameň, z ktorého keď sa napijem, nebudem

žízniť naveky. A na konci svojich dní sa už nebudem báť smrti, pretože tá nebude mať žiadnu moc. Jej moc sa stratí vo chvíli môjho vlastného obrátenia. Obrátenia sa k Bohu. Pretože jedine Boh vie vyčariť úsmev na mojej tvári aj v tých najťažších chvíľach. Preto spolu so samaritánkou prosme Pána o živú vodu. Aby sme si uvedomili vlastnú konečnosť, lebo ozaj chvíľa je, čo sme tu a o inú chvíľu to už nemusí byť pravda. Boha sa netreba báť. Jemu ide o naše šťastie, veď preto nás stvoril – pre večnosť. Názov jedného filmu je „Zastav sa a neprežiješ“. No práve v tomto kontexte si môžem povedať: Zastav sa(nad vlastným životom) a prežiješ.

Pred nami sú letné mesiace – je to čas dovoleníek, prázdnin, výletov... Aj čas na zastavenie sa a zamyslenie nad svojím životom. Rôzne tábory, letné akcie a odpustky sú priestorom, aby sme prehodnotili svoj život i načerpali nových síl do ďalšej životnej etapy. Možno je to čas na tvoje obrátenie. Prehľad rôznych aktivít, ktoré nám Cirkev ponúka počas letných mesiacov, nájdeš na str. 17-18.

Tomáš Metýľ, 5. ročník

OTEC V RODINĚ

Cirkev dnes viac ako kedykoľvek predtým hovorí o vážnej kríze autority, ktorá pramení v rodine. Svätí otcovia hovoria, že diabol útočí na rodinu tým, že chce zničiť obraz Boha v žene, lebo z nej, tak ako z Boha, vychádza život, ale chce zničiť aj obraz Boha v otcovi, ktorý svojou zodpovednosťou za rodinu predstavuje Boha Otca. Preto tvrdia, že obnova spoločnosti príde len cez obnovu Cirkvi, obnova Cirkvi cez obnovu rodiny a rodina sa obnoví len cez obnovu týchto dvoch kľúčových osôb. Ako? Skrze vieru, ktorá sa odovzdáva. Najväčšie povolanie v rodine je výchova detí. Jej základným prvkom je svedectvo jednoty medzi manželmi. V spoločnosti existujú útoky na rodinu a jej poslanie. Potrat, rozvod, spolužitia rôzneho typu, zneužitie genetiky. Pred týmito faktami v človeku, aj keď je kresťan, aj keď je v Cirkvi, môže vzniknúť pesimizmus a strach. Jedinou odpoveďou na túto situáciu je viera, pretože je základom všetkého, čo sa deje v kresťanskom manželstve. Táto viera sa potom odovzdáva.

Boh vo svojej láske a starostlivosti voči človeku ustanovil za hlavu rodiny muža – otca, ktorému dal ženu ako pomocníčku. Otec má byť pre svoje dieťa oporou, hlavne vtedy, keď prichádzajú problémy v dospievaní. Porušovanie tejto zásady zapríčiňuje vážne zranenia u dieťaťa, ktoré si so sebou odnáša do života. Preto je dôležité, aby otec venoval veľa času svojim deťom a „neposlal ich so všetkým za mamou“.

Ak otcovi záleží na výchove, strávi veľa času v rodine a nie v práci. Pri dospievaní sa začínajú vynárať prvé vážne problémy a krízy. Preto má dieťa pociťovať podporu práve zo strany otca, ktorý mu má vysvetľovať, že krízy sú potrebné pre jeho rast vo viere. Úlohou otca nie je uľahčovať život dieťaťu tým, že ho naučí obchádzať problémy, ale že ho povzbudí a povie mu: „Neboj sa, je to pre teba dobré. Boh vie, prečo to dovolil a bude ti pomáhať.“ Tým upriami pozornosť dieťaťa na Boha. Otec je ten, ktorý má dieťa v období dospievania povzbudiť aj k zdržanlivosti a čistote, k spoznávaniu seba a svojej telesnosti ako daru Božej lásky. Dieťa sa učí pravému Božiemu kultu, osláveniu Boha. Celá táto výchova spočíva na korigovaní a disciplíne. Je potrebné, aby táto disciplína a prísnosť rodičov bola trpezlivá a vytrvalá. Nemôžeme žiadať od dieťaťa, aby sa naraz zmenilo. Je isté, že ak dieťa zakusuje lásku rodičov, znesie aj prísnosť.

Boh zveril zodpovednosť za manželstvo a rodinu mužovi, preto je otec v rodine predstaviteľom zákona a vykonávateľom moci. Po hriechu v raji Boh volá na zodpovednosť muža: „Adam, kde si?“ Ale keď muž stratí Božieho Ducha, zvaľuje vinu za hriech na ženu. Často sa stáva, že žena túto zodpovednosť prevezme a začne v domácnosti všetko riadiť – organizovanie, bývanie, modlitba, bohoslužby, spovede... Správne však je, aby žena vrátila zodpovednosť mužovi naspäť

a nenechala ho v „pohodlí života“. To vidno na Márii. Ona vždy a za každých okolností poslúcha, čiže podporuje autoritu (hoci aj) „slabého“ muža. Po udalosti zvestovania a jej „staň sa“ vzniká Nazaretská rodina a Boh všetko organizovanie rodiny robí cez muža. Mária sa nevzbúri. Preto manžel, tak ako Jozef, prv než vynesie nejaké rozhodnutie v rodine, má sa poradiť s Bohom. Toto žena veľmi dobre vycíti, či muž rozhoduje ako egoista, alebo či jejeho rozhodnutie riadené Božím Duchom. Keď má žena poslúchať egoistu, má s poslušnosťou veľké problémy. Ale keď vidí, že muž rozhoduje z Božej vôle, je šťastná, že môže manžela poslúchať. Muž pokorou pri rozhodovaní môže veľmi pomôcť manželke s poslušnosťou. Na druhej strane žena svojou bezvýhradnou poslušnosťou pomáha mužovi budovať pocit zodpovednosti. Tým pomôže deťom rešpektovať autoritu otca, pretože to Boh tak chcel, aby ako je Kristus hlavou Cirkvi, bol hlavou

rodiny manžel. Môže sa stať, že sa v rozhodnutí pomýli, ale to je menšie zlo, ako keby mu odporovala. Ak je muž podriadený Bohu, naplní jeho autoritu v rodine s múdrosťou. Keď sa pomýli, má aj uznať, že urobil chybu, lebo vychovávať znamená vovádzať do pravdy. Preto je dôležitá spoločná modlitba v rodine. V Liste rodinám pápež hovorí o rodine ako o malej domácej cirkvi. Spoločná modlitba s Božím Slovom je prejavom domácej liturgie, kde sa realizuje vovedenie detí do viery už od malička. Učí deti modlitbe a spoločenstvu. Mnohokrát, keď prichádzajú problémy vo výchove, s mládežou, oveľa viac sa vyplatí odovzdať sa Bohu, prosiť Boha o vyriešenie problému, urobiť akt pokory, kľaknúť si, než moralizovať – pedagogický záchvat. Len Boh sám je Pán výchovy, on doplňuje, čo sa nám nepodarilo.

Obaja rodičia majú vo výchove dôležité miesto. Matka má k dieťaťu citový vzťah. Jedným z najväčších darov, ktorý dieťa môže

pri výchove dostať, je dar slobody. Preto je v rodine prítomný otec. Má úlohu zničiť pupočnú šnúru medzi dieťaťom a matkou. Už od tehotenstva je medzi matkou a dieťaťom zvláštny vzťah, kedy dieťa potrebuje jej starostlivosť, prirodzene sa na ňu nadväzuje. Otec autoritou, tým, že dieťa koriguje, oslobodzuje ho z tohto „otroctva“, ktoré bráni dieťaťu v rozvoji. Problémom je, že aj otec sa môže naviazať na svoje dieťa inou pupočnou šnúrou – realizáciou svojich projektov. Napríklad, keď ho núti študovať, lebo on nemohol. Otec ho zotročuje. Pritom jeho základné povolanie je odhaliť, čo je Božia vôľa pre jeho deti. Kresťanská viera učí rodičov, že nie sú vlastníčkami svojich detí, ale vychovávateľia. Ich základným poslaním je odovzdávať deťom vieru. Viera je dar večného života, je vstupenka do večného života. Ony sú povolané, aby sa stali deťmi Boha, aby obsiahli večný život.

Poslaním otca v rodine je zjavovať láskavú tvár Nebeského Otca,

ktorá sa zjavila na tvári Ježiša Krista, Služobníka Jahveho. Je dôležité, aby deti v rodine videli na tvári svojho otca tvár Služobníka Jahveho, aby videli otca, ktorý svojou častou prítomnosťou v rodine stráca pre nich život. Z tejto tváre žiari pokora, nežnosť a milosrdenstvo. Moc Božieho ramena sa ukazuje na otcových rukách, ktoré sú silné, rozhodné a prísne. U muža, ktorý má v sebe Božieho ducha, je táto sila a nežnosť v harmónii.

A čo je tvojou úlohou? Čo potrebuje tvoje dieťa? Potrebuje vidieť a zažiť tvoju skúsenosť. Skúsenosť, že sa opieraš o Boha. Nie, že si lepší než druhí, ale že svoj život berieš od Ježiša Krista. Kde to uvidia? Na твоjich postojoch a pri spoločnej modlitbe doma, že uvidia od koho čerpáš, kto ti dáva vieru, silu v boji, že mu vysvetlíš to, čomu v Písme nerozumie, aby pochopilo Písma, aby zakusovalo lásku – Boží život.

o. Richard Harvilko

PLNIŤ SNY INÝCH

Čo sa skrýva za označením otec? Kým je a akým sa snaží byť moderný otec? Čo je dôležité pre spokojnosť celej rodiny? A ako to všetko zvláda jeden z našich predstavených?

Ponúkame vám rozhovor s o. Marekom Belejom, ktorý v našom seminári slúži na mieste prefekta.

Čím sa začína povolanie ku otcovstvu?

Pre mňa osobne sa toto povolanie začalo formovať v rodine. Vzor

otca, uvedomovanie si rodiny a veľa ďalších faktorov, ktoré aj nepriamo ovplyvňujú a vychovávajú každého z nás. Intenzívnejšie som si to začal uvedomovať vstupom do manželstva a kňazstva. V manželstve v čase očakávania narodenia prvého dieťatka, v kňazstve, keď som bol poslaný k svojim veriacim. Ako pre mladého kňaza boli pre mňa veľmi silné momenty, keď starší muž v rokoch môjho starého otca prišiel za mnou ako za mojím duchovným otcom.

Rodina je otec, mama a deti. Aké miesto má láska k manželke pri rodinnej úlohe otca?

V kresťanskej rodine je to dôležité miesto, veď aj v Liste Efezanom Pavol píše: „Muži milujte svoje manželky, ako aj Kristus miluje Cirkev...“. V manželstve by mal platiť rebríček vzťahov: na prvom mieste vzťah k Bohu, na druhom vzťah k manželke, potom sú to deti a tak by sme mohli pokračovať... Láska a úcta oboch rodičov vytvára pre deti miesto, kde sa cítia doma, kde nachádzajú pokoj v duši, preto je veľmi dôležitý vzťah manželov k sebe.

Je pravda, že mama je „tá dobrá“ a otec ten prísny?

Možno si to tak veľa ľudí myslí, no na výchove detí sa obaja rodičia podieľajú spolu a je veľmi dôležité, aby boli jednotní v každej výchovnej situácii. Už z podstaty muža – otca a ženy – matky vyplýva, že mama je tá, ktorá to odreté kolienko

pofúka a otec chlapsky poklepe po pleci: „ty to zvládneš“, tak to má byť... Otec by nemal byť tvrdo spravodlivý, ale láskavo prísny. Svojím príkladom života vedie, vychováva, upozorňuje na nedostatky, omyly a najmä je veľkým kladným vzorom pre svoje deti. Ved' ony budú dávať ďalej to, čo dostali od nás. Keby náš nebeský Otec bol tvrdo spravodlivý, ako my často otca vykresľujeme, nemali by sme žiadnu nádej.

Čo vás ako otca vie najviac potešiť?

Keď dokážem plniť túžby, sny a potreby mojich najbližších, manželky a detí, keď ich vidím šťastných, ich úspechy, dobré rozhodnutia...

Čo vás ako duchovného otca teší najviac?

Ako aj otca rodiny, aj duchov-

ného otca tešia radosti duchovných detí, ich napredovania v duchovnom živote, rast v láske...jednoducho to, z čoho sa dokáže tešiť otec.

Otec – či už duchovný alebo rodinný, je najmä vodca. Toto slovo sa dnes často spomína. No kým je správny otec? Otec je OTEC. Preto aj Ježiš nás naučil tú najkrajšiu modlitbu, kde Bohu hovoríme Otče, Abba... Boli sme stvorení na Boží obraz a je dôležité, aby sme si to my, otcovia, uvedomovali a žili, aby sme boli otcami práve na Boží obraz. Milujúci, spravodlivý, milosrdný. Kdesi som čítal úlohy matky: kuchárka, upratovačka, práčka, zdravotná sestra, učiteľka.... Aj dnešný otec by nezaostával: je staviteľ, údržbár, manažér, vodca, tréner, rozhodca, vodič atď.. Z toho všetkého má byť v prvom rade otcom.

Po príchode do seminára ste sa stali otcom mnohých duchovných detí. Na čo ste si museli zvykať najviac?

Aj predtým som bol otcom mnohých. Tu je špecifická forma pastoraácie, kde sú mi zverení mladí muži, ktorí sa pripravujú na kňazstvo. Išiel som tu s tým, že chcem byť ich otcom, byť tu pre nich a formovať ich správnym smerom, aby vyšli odtiaľ čo najpripravenejší do pastoraácie. Ako sa mi to darí? To by ste sa mohli opýtať práve bratov bohoslovcov.

Podelili by ste sa s čitateľmi o najzaujímavejší moment z prvého roku vášho pôsobenia v seminári?

Ťažko vybrať jeden. Stretnutie seminaristov na Velehrade, spoločná štedrá večera, koledovanie bratov šiestakov, stretnutie seminaristov v Nitre, rozlúčka so šiestakmi. Je toho veľa.

Nemohli sme si nevšimnúť vašu lásku k bohoslužbe. Pri oltári je kňaz otcom aj synom zároveň. Čím je pre vás modlitba?

Modlitba je pre mňa obrovským zriedlom duchovnej posily. V nej čerpám silu pre každodenný život. Je to pre mňa stretnutie s Otcom, ktorý povzbudí, podrží, poteší, aby som potom ja mohol ďalej ohlasovať a zvestovať veľkú Božiu Lásku.

Oboje – modlitba aj rodina – si vyžaduje čas. Máte ho v rodine nejako organizovaný? Čo by ste v tomto smere odporúčali čitateľom – otcom?

Snažím sa prežiť každý svoj

deň v modlitbe; za moju rodinu i za seminársku rodinu. Nedá sa to oddeľovať, že teraz sa modlím, teraz som otcom rodiny, teraz som prefektom. Stal som sa kňazom, vložil som sa do služby a nedelím čas na to a na to. Stále idem naplno v každej oblasti. Verím, že najväčším ťahúňom, príkladom k modlitbe pre moje deti som vtedy, keď ma vidia modliť sa na kolenách, nie vtedy, keď ich budem naháňať.

Aké sú podľa vás najväčšie nástrahy rodiny v dnešnej dobe?

Vidím ich hlavne v tom, že ľudia zabúdajú na Boha a nekladú ho na prvé miesto vo svojom živote. Zabúdajú na jeho lásku a otcovskú starostlivosť. Pod rôznymi vznešenými zámienkami mamy či otcovia rodín odchádzajú od svojich najbližších, aby sa postarali o rodinu, aby sa mali „lepšie“, aby si pomohli, ale väčšinou to pomáha len odlúčeniu sa navzájom a rozpadu rodiny.

Na záver: máte nejaký odkaz pre čitateľov?

Chápať – prijímať – milovať. Žičiť a rozdávať svetlo. Pre mňa je to heslom do dnešných dní, aby som bol otcom, akým ma chce mať môj Otec, ktorý je na nebesiach. Aj on nás chápe, aj keď niekedy sú naše skutky nepochopiteľné. On nás prijíma takých, akí sme a miluje nás takých, akí sme. Ako otcovia, v ktorejkoľvek oblasti, žičme, doprajme telesné i duchovné dobrá nám zvereným deťom a vnášajme svetlo do ich života, aby boli požehnané a v nich požehnaný aj ich otec.

Za rozhovor ďakuje redakcia

OTEC, ĎAKUJEM ZA ŽIVOT ...

*J*airus, milujúci otec jedinej dvanásťročnej dcérky a zároveň predstavený synagógy, prichádza za Ježišom. Prosí ho, aby vošiel do jeho domu, lebo v ňom panuje choroba, beznádej a blízkosť smrti. Ježiš ide. Stretáva však ženu trpiacu 12 rokov krvotokom. Dvanásť mesiacov počas dvanástich rokov života strácala krv a bola na konci svojich síl. Krv

je symbolom života. Žena strácala život a šťastie z neho. Neodváža sa pozvať Ježiša do domu ako Jairus. Muži sa v tom čase nesmeli ani len rozprávať so ženou, zvlášť s nečistou. Nech by sa čohokoľvek dotkla, staloby sa to nečistým. A ona sa dotýka zdroja čistej Lásky, ktorý obmýva a spaľuje jej nečistotu. Dotýka sa Ježiša s vierou, ktorá má moc. Chcela to urobiť potajme, no on ju hľadá, obracia k nej svoju tvár, aby ju pozdvihol z prachu. Chce ukázať jej vieru všetkým ľuďom. Svojím dotykom uzatvára prúd jej bolesti. Nazýva ju dcérou a privádza medzi ľudí.

Nezabúdajme, že Ježiš je na ceste za umierajúcou dcérkou Jaira a ešte sa niekde zdržiava. Dochádza k paradoxnej situácii, kedy Jairus počuje slová: „Dcéra, tvoja viera ťa uzdravila.“ A hneď na to prišli poslovia

a povedali mu: „Tvoja dcéra umrela; načo ešte unúvaš učiteľa?“ (Mk 5,34-35). V Jairovi sa stretli slová nádeje i slová smrti. Kristus chce, aby ľudia najprv uverili v smrť a potom vo vzkriesenie – v život. Ježiš ukazuje, že je Pánom nielen nad životom, ale aj nad smrťou. Keď vstúpi do Jairovho domu, pakuje tam beznádej. Kristus hovorí, že dievča spí. Vysmejú ho. Tým, že im nedovolí zostať, posielajú preč strach, neveru a všetkých démonov. Ježiš premieňa smrť na sen. Smrť je iba spánkom. Chce, aby sme sa jej nebáli. Jairus prosil, aby sa dcéry iba dotkol. Ježiš ju berie za ruku. Je to uzdravujúci dotyk, ktorý je vzájomný. Dotyk dcéry a Otca. Dotyk dvoch bytostí, ktorý prebúdzajú k životu. Tak ako u ženy s krvotokom. Jairova dcéra má dvanásť rokov. U židov je to vek na zasnúbenie a vstup do manželstva. Dovtedy dievča nemalo svoje vlastné meno, postavenie v spoločnosti, materiálne zabezpečenie, presne tak, ako žena trpiaca na krvotok. Toto všetko by získalo až manželstvom. Kristus prichádza k svojej dcére, ktorá v spoločnosti nemá významné postavenie, ale u neho má to najkrajšie postavenie dcéry. Prichádza ako ženích, ktorý jej daruje život. Rozprúdi v nej krv. Je to krv života. Dievča hneď ožije a začne chodiť a jesť. Začalo chodiť po novej ceste života

a jesť nový pokrm.

Tieto dva príbehy spolu súvisia a majú veľa spoločného. Chcú ukázať, ako Kristus uzdravuje ženy, ktoré majú bolesť, strach, beznádej a nemajú žiadne spoločenské postavenie. Chce nám ukázať, ako k nemu môžeme stále bez strachu pristúpiť a dotknúť sa ho. Vždy si môžeme byť istí, že tento dotyk je opätovaný, vzájomný. Možno si ako tá žena, ktorá stráca život. Umieraš, krvácaš a bojíš sa ísť priamo ku Kristovi, lebo sa cítiš byť nečistým vyvrheľom. Dotkni sa s vierou Krista a ozdravíš – prijmeš život. Možno spíš spánkom smrti, spánkom hriechu, no vedz, že dotykom Krista bude smrť iba snom, z ktorého ňa prebudí. On zastaví prúdom svojej krvi tvoje krvácanie. Jairus je vzorom milujúceho otca, ktorý nedbá na svoje postavenie a na to, že všetci jeho kolegovia chceli Krista vyhnať z mesta a ukameňovať ho. Víťazí uňho láska a viera. Pozýva do svojho domu Krista – Život. Neboj sa, brat a sestra, urobiť tento dotyk aj ty, lebo aj ty si jeho synom a dcérou. A tak už v tvojom živote s Kristom nebude mať smútok, plač, tma či smrť žiadne miesto. Lebo on toto všetko premohol svojím vzkriesením a svojou láskou, ktorú nám preukázal na kríži.

Vladimír Noga, 2. ročník

DUCHOVNÉ OTCOVSTVO

*K*edykoľvek sa hovorí v Cirkvi o otcovstve, vždy sa nájde niekto, kto oponuje Svätým písmom Ježišovými slovami: „Otcom nevolajte nikoho na zemi, lebo len jeden je váš Otec, ten nebeský“ (Mt 23,9). Je správne, ak oslovujeme svojich biologických rodičov: otec, mama; a obraciame sa tak aj na duchovné osoby? Určite áno a nebudeme tým protirečiť Ježišovým slovám. Je len jeden Otec, Darca života, avšak život, či už biologický alebo duchovný, neudeľuje priamo, ale cez tých, ktorí tento život sprostredkujú, čím sa podieľajú na odovzdávaní života: biologickí rodičia plodením, duchovní otcovia a matky ohlasovaním a duchovným sprevádzaním. Toto pochopil už apoštol Pavol, keď napísal: „Zohýnam kolena pred Otcom, od ktorého má meno každé otcovstvo na nebi i na zemi“ (Ef 3,15).

Všimnime si niektoré črty duchovného otca. Biologický rodič sa sám rozhoduje pre plodenie detí. Tiež vie, koľko ich má. Duchovný otec o svojich deťoch nemusí vedieť. Ohlasuje a nevie, koho sa jeho slovo dotýka a u koho semeno slova padá do dobrej zeme. Duchovný otec, ktorý v mníšstve býva označený menom abba, avva, u Grékov ghérona u Rusov starec, je charizmatická osobnosť ustanovená nie rukami hierarchie, ako je

to pri sviatosti kňazstva, ale samým Svätým Duchom. Pre nás je viac samozrejmosťou, že duchovný otec je väčšinou kňaz a jeho duchovné doprevádzanie sa kryje so sviatosťou pokánia. Nemusí to byť pravdivo. Tradícia Cirkvi pozná mnohých Otcov púšte, ktorí kňazmi neboli, ako aj duchovné matky, ktoré kvalitou duchovného života nijako nezaostávali za Otcami. Biologický rodič od detstva učí: ja som tvoj otec, som tvoja mama. Duchovný otec nikdy nevolá: „Podťe ku mne a podriadťe sa mi, som starec plný milosti Sv. Ducha.“ Sú to vždy jeho duchovné deti, ktoré prídu za ním ako prvé a žiadajú ho o radu, útechu a slovo. Často sa stávalo, že títo otcovia túžili celým srdcom žiť v ústraní. Keď sa však začali k nim schádzať ľudia, neutekali pred nimi, ani sa neuzatvorili v cele. Pochopili, že ich služba je byť pre ľudí. Niekedy pôsobili blahodarne už len svojou prítomnosťou, aj bez slov. O abba Antonovi čítame: „Traja otcovia mali zvyk každý deň navštíviť abbu Antona. Dvaja z nich mu kládli otázky ohľadom myšlienok a spásy duše. Tretí z nich iba mlčal a nikdy sa na nič nepýtal. Po dosť dlhom čase abba Anton povedal: Už toľký čas sem prichádzaš a na nič sa nepýtaš. Otče – odpovedal mních – mne stačí už to, že ťa vidím.“

Duchovný otec pri doprevádzaní nepoužíva mnoho slov. Dnes sme zasypaní množstvom slov, ktoré z veľkej časti stratili silu. Ak čítame apoftegmata – výroky Otcov púšte, sú často veľmi strohé, krátke, no predsa z nich cítime silu aj po storočiach. Aby však niekto mohol prijať slovo otca s úžitkom, nestačia iba jeho slová. Treba počúvať pozorne a chcieť toto slovo žiť. Okrem sily slova sa ďalej duchovný otec vyznačuje veľkou láskou voči svojim synom a ich bolesti sú aj jeho bolesťami. Podľa Dostojevského je starec ten, kto „berie vašu dušu a vašu vôľu do svojej duše a svojej vôľe“. Prepodobný Varsanufij píše svojmu žiakovi toto: „Boh vie, že nemihnem ani raz okom

bez toho, žeby si nebol v mojej mysli a v mojej modlitbe. Myslím totiž na teba viac, než ty sám. Neším tvoju ťarchu, tvoje hriechy, pohrdanie, s ktorým odmietaš moje slová i tvoju ľahostajnosť. Si ako človek sediaci pod stromom, ktorý mu poskytuje tieň. Neopustím ťa ani v tomto veku, ani v budúcom, pre lásku Krista.“ Ale duchovné otcovstvo môže fungovať iba vtedy, ak jestvuje aj duchovné synovstvo, totiž ochota pracovať sám na sebe. „Istý brat povedal abba Antonovi: „Modli sa za mňa“. Ten mu odpovedal: „Nemôžem mať s tebou súcit a ani Boh ho nebude mať, pokiaľ aj ty sám nebudeš prosiť Pána.“

o. Marko Durlák

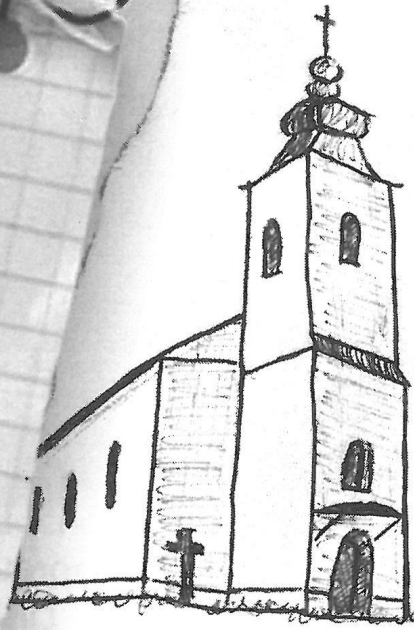
Kam načerpať prázdnin?

pre mladých

www.campfest.sk

Campfest 2.-5. august 2012
RANČ KRACOVA LEHOTA

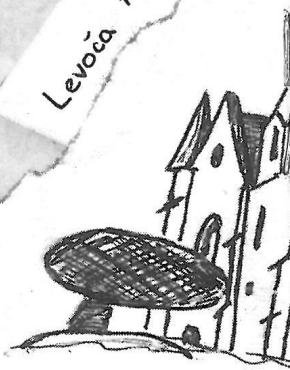
Čirč 25.-26. august 2012

Breakfest 1. júl 2012
ČERVENÝ KLAŠTOR

Levoča 7.-8. júl 2012

www.gmcbarca.sk

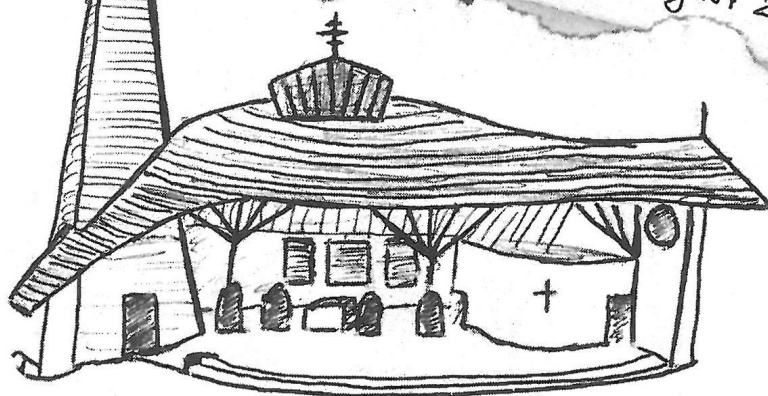

počas

Lutina 18. - 19. august 2012

Litmanová 4. - 5. august 2012

Klokočov 11. - 12. august 2012

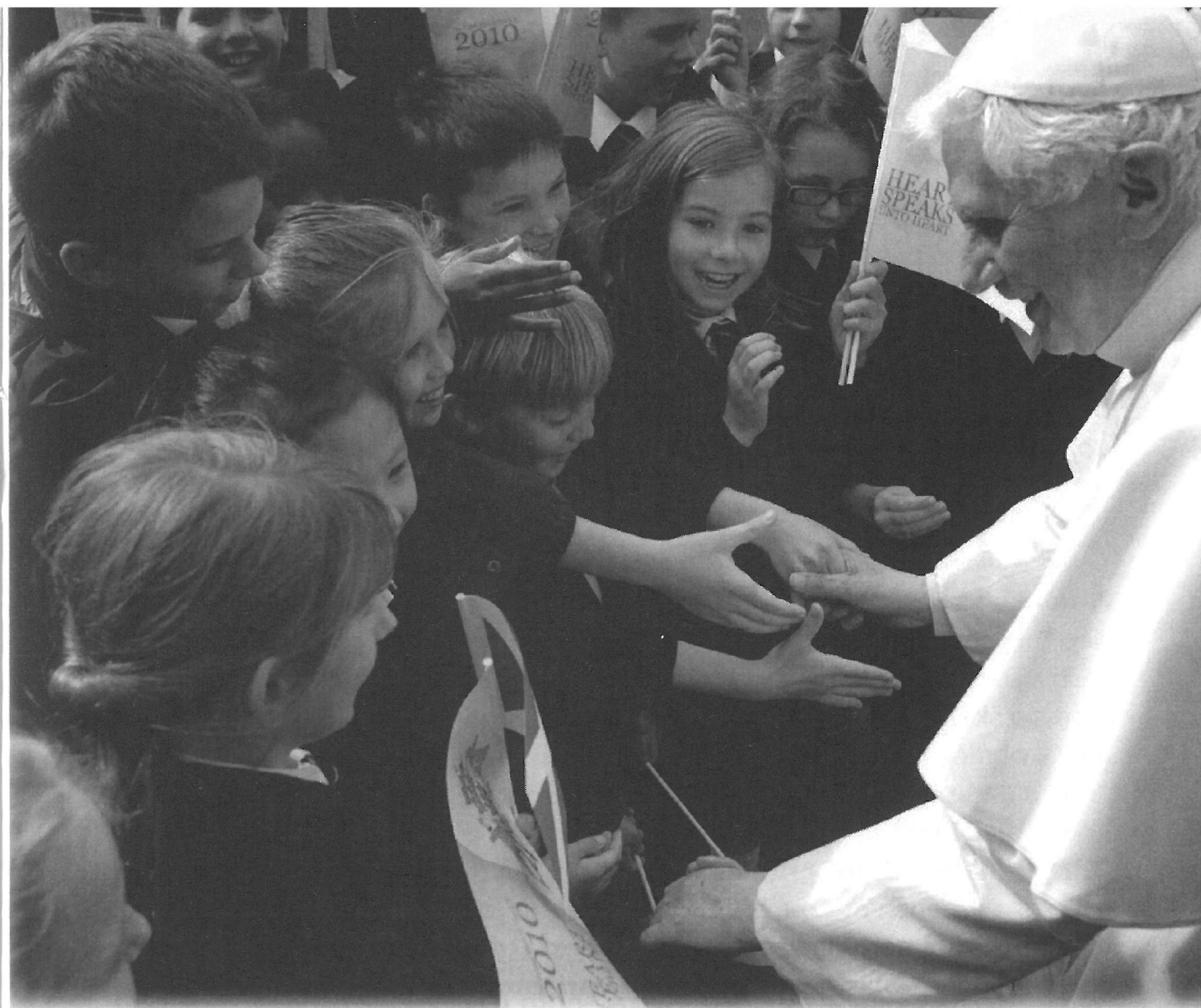
odpusty

USTAVIČNE SA RADUJME V PÁNOVI

*P*ápež Benedikt nikdy nezabúda na mladých. Podobne ako jeho predchodca bl. Ján Pavol II. sa im prihovára v liste mladým každý rok na Kvetnú nedeľu. Tento rok je témou výrok svätého Pavla: „Ustavične sa radujte v Pánovi!“ (Flp 4, 4) Prečo? Pretože: Cirkev je povolaná prinášať do sveta radosť. Autentickú a trvalú radosť, akú hlásali anjeli pastierom v Betleheme v tú noc, keď sa narodil Ježiš (porov. Lk 2, 10): Boh sa nám stal takým blízkym, že sa stal jedným z nás a prešiel všetkými etapami ľudského života. V zložitej súčasnej situácii pociťujú mladí veľkú potrebu počuť, že kresťanské poslanstvo je poslanstvom radosti a pokoja! Túžba po radosti je vtlačená v hĺbke ľudskej bytosti. Za bezprostrednými a pominuteľnými potešeniami hľadá naše srdce hlbokú, plnú a trvalú radosť, ktorá môže dať životu „chuť“. Pán ponúka radosť mnohokrakým spôsobom, či už zo stvorenej krásy... alebo aj jednoduchej bežnej dennej situácie. Samozrejme, život nie je len o radosti. V mladosti človek robí najdôležitejšie životné kroky: výber povolania, manželského partnera, štýlu života... Vtedy sa môžu vynoriť v srdci pochybnosti, či je to práve tá radosť, ktorú hľadáme. Možno ju aj chceme stavať na Bohu, ale máme strach, či to nie je len ilúziou a útekem z reality. Pápež Benedikt nás uisťuje že: všetky autentické radosti, tie malé každodenné i tie veľké radosti života, majú svoj pôvod v Bohu. Hľadanie Pána nie je jednoduché. Zname-

ná prijímať jeho slovo, ak chceme zakúsiť radosť lásky, musíme byť veľkodušní a nesmieme sa uspokojiť len s minimom. Musíme sa úplne angažovať v živote a venovať pozornosť tým najnúdznejším. Pozýva nás k veľkodušnosti a k serióznemu štúdiu a rozvíjaniu talentov - pretože až v službe sa stáva človek človekom v plnosti. Pociťujeme istú krízu v kňazských a rehoľných povolaniach. Nie preto, žeby Pán nevolal. Je to možno spôsobené strachom z reakcie okolia, možno obavy, či to človek zvládne. Ale: nebojte sa, keď vás Kristus povoláva na rehoľný, mníšsky, misionársky alebo kňazský život. Budte si istí, že on naplní radosťou tých, ktorí mu zasvätia svoj život v odpovedi na jeho pozvanie zanechať všetko a ostať s ním. Aby sme zotrvali v radosti, musíme žiť v láske a v pravde, žiť v Bohu. Cesta kresťana laika či zasväteného určite nie je ľahká, vernosť Pánovej láske sa stretá s prekážkami alebo zaznamenáva pády, no Boh nás vo svojom milosrdenstve neopúšťa a ponúka nám stále možnosť vrátiť sa k nemu, zmieriť sa s ním, zakúsiť radosť z jeho odpúšťajúcej a prijímajúcej lásky. Ale je naozaj možné žiť v radosti uprostred dnešného uponáhľaného sveta, plného problémov a obáv o budúcnosť? Odpoveďou môže byť skúsenosť dvoch mladých ľudí: mladej Chiary Badanovej ktorá bola len nedávno blahorečená a ktorá okúsila, že bolesť môže byť láskou premenená a tajomne naplnená radosťou. Vo veku 18 rokov, keď jej

rakovina začínala spôsobovať nesmierne utrpenie, modlila sa Chiara k Svätému Duchu a prosila za priateľov. Namiesto toho, aby žiadala o svoje uzdravenie, prosila Boha o to, aby svojím Duchom osvietil všetkých týchto mladých ľudí, dal im múdrosť a svetlo: „Bol to skutočne Boží okamih: veľmi som fyzicky trpela ale moja duša spievala. My, mladí gréckokatolíci, nemusíme ísť po vzor pravej radosti ďaleko. Stačí zájsť na cintorín do Jakubian, kde pri hlavnom kríži čupí malý biely kríž s nápisom: kňaz Jozef Šašala. Kto ho poznal, vie, že ho slová listu sv. Pavla o radosti skrz naskrz vystihovali. Vždy bol radostný a pri-

pravený pomôcť či usmerniť. Keď ho choroba pripútala k lôžku, mnohí ho šli povzbudiť, no paradoxne: ľudia od neho odchádzali s radosťou a nádejou. Kresťania sú muži a ženy, ktorí sú skutočne šťastní, pretože vedia, že nikdy nie sú sami, ale vždy sú v Božích rukách! hovorí Benedikt XVI. Nebojme sa teda pravej radosti a nestavajme život na dočasných veciach. Nebojácne sa vydajme na úžasnú cestu za Pánom!

Spracoval **Michal Vadrna, 4. ročník**

Viac na

*Myšlienky
Benedikta XVI.*

UROBÍM Z TEBA RYBÁRA...

Pobudol medzi nami len jeden semester. Napriek tomu hovorí o GTF PU ako o pastoračne zameranej teologickej fakulte a zo seminára si odnáša množstvo zážitkov. Predtým pochodil kus sveta, pripravuje sa totiž na misie. Prinášame vám rozhovor s Bohdanom Jacošom.

Ako sa zrodilo povolanie do Pánovej vinice? Ako chlapec som síce miništroval, no nespomínam si, že by som chcel byť kňazom. Keď som po škole odišiel do Francúzska, nastal obrat. Nový parížsky život ma nejako donútil hľadať zmysluplnejšie hodnoty. Obrátil som sa k Bohu.

Mohol by si to priblížiť? Začal som intenzívny duchovný život. Rozhodol som sa, že objavím, čo v tej viere vlastne je. Povedal som si: Chcem ísť do hĺbky a potom sa rozhodnem, či vieru prijem, alebo nie. Začal som chodiť do chrámu. V tej dobe som prvý raz uvažoval aj o duchovnom povolaní. Zaujímavé je, že mnoho ľudí mi hovorilo, že vyzerám ako kňaz. Bol to taký signál aj zvonku aj zvnútra.

Ako si sa dozvedel o MeP? Raz ráno som cestou do práce počul, že večer bude stretnutie misijných dobrovoľníkov, ktorí boli v Ázii. Šiel som. Boli to dobrovoľníci z MeP.

A tak si sa dostal na Taiwan ako laický misionár.

Ozval sa Boh aj tam?

Samozrejme. Už po roku (na Taiwane som bol 2 roky) som sa rozhodoval, či vstúpiť do seminára. Na jednej omši zaznieval verš: Podťte, urobím z vás rybárov ľudí – vedel som, že tieto slová sú výzvou pre mňa. Urobil som rozhodnutie.

Je to také jednoduché? Mladý človek uverí slovu a už sa neobzrie späť? Jednoduché to nebolo, ale povedal som si: Čo by si ľutoval na smrteľnej posteli? Bolo by to odmietnutie pozvania. Ak by to bol krok vedľa, Boh by to istotne nejako zariadil. Po roku v seminári MeP som bol presvedčený, že som na správnom mieste.

Z Bratislavy na Taiwan cez Paríž. Je to trocha okľukou. Bola cesta do nášho seminára o čosi priamočiarejšia? Som gréckokatolík. Pred vstupom do seminára som vždy hovoril, že si chcem zachovať svoju identitu. Už z Taiwanu som telefonoval vladykovi Petrovi. On ma nepoznal a ja som bol na druhom konci sveta. Komplikované. Napokon sme sa stretli osobne. V seminári v Paríži prišli na rad úvahy o nejakej časti štúdia v Prešove. Cez projekt Erasmus som sa ocitol v 4. ročníku teológie na PU.

Čo z toho, čo si medzi nami prežil, ťa obohatilo?

Spoločný život – sme viacerí na izbe. Často sme všetci spolu

a niečo robíme. Je to také bratské. Tešil som sa aj zo spoločných modlitieb. Bratia jednoducho a úprimne vyslovujú svoje prosby a to, čo nosia v srdci a s čím cítia potrebu podeliť sa. V Paríži to až tak nevidno.

Čím ti pomohol tento semester? Bol to bohatý čas po viacerých stránkach: už len možnosť vidieť iný seminár je obohacujúce. Aj keď to bolo krátko, mohol som mnoho vidieť a hlavne zažiť. Tých obohatení je veľa: iný štýl života, modlitby, kázania, kerygmy, poriadku, štúdia, histórie Cirkvi. Dostal som možnosť aj niečo odprednášať na fakulte. Je pekné aj to, že bratia majú

priateľky. Nevedel som si predtým predstaviť bohoslovca s priateľkou...

Spomenul si našu školu. Ako na teba zapôsobila? Na GTF je cítiť silný pastoračný rozmer – veľa z vyučujúcich je aktívnych v pastoračii. Zaznieva to aj na prednáškach. Všetko, čo sa tu bohoslovci učia, má silné prepojenie na pastoračiu. Myslím, že je to veľmi dobré. Som rád, že som tu mohol študovať.

Na západe viac ako na východe sa stretávame s neblahým fenoménom: kňazi odchádzajú z pastoračie. Čím to je podľa teba?

Myslím, že dnes je taká doba. Doba zmien, prelietavania. Človek sa niekedy musel rozhodnúť omnoho skôr a trvalejšie. Dnes sa posúva doba definitívnych rozhodnutí. A mladý človek chce veľa vecí vyskúšať – lebo sú na to možnosti. Skúsím to, potom zas ono...

V Katolíckej cirkvi je ale definitívne rozhodnutie veľmi dôležité.

Na Cirkvi sa mi páči, že má tento moment stálosti. Beriem si ťa... a je to navždy. Skladám rehoľné sľuby a je to navždy... V živote má záväzok svoje miesto. Človek definitívnym rozhodnutím prijíma na seba niečo, čo ho napokon presahuje.

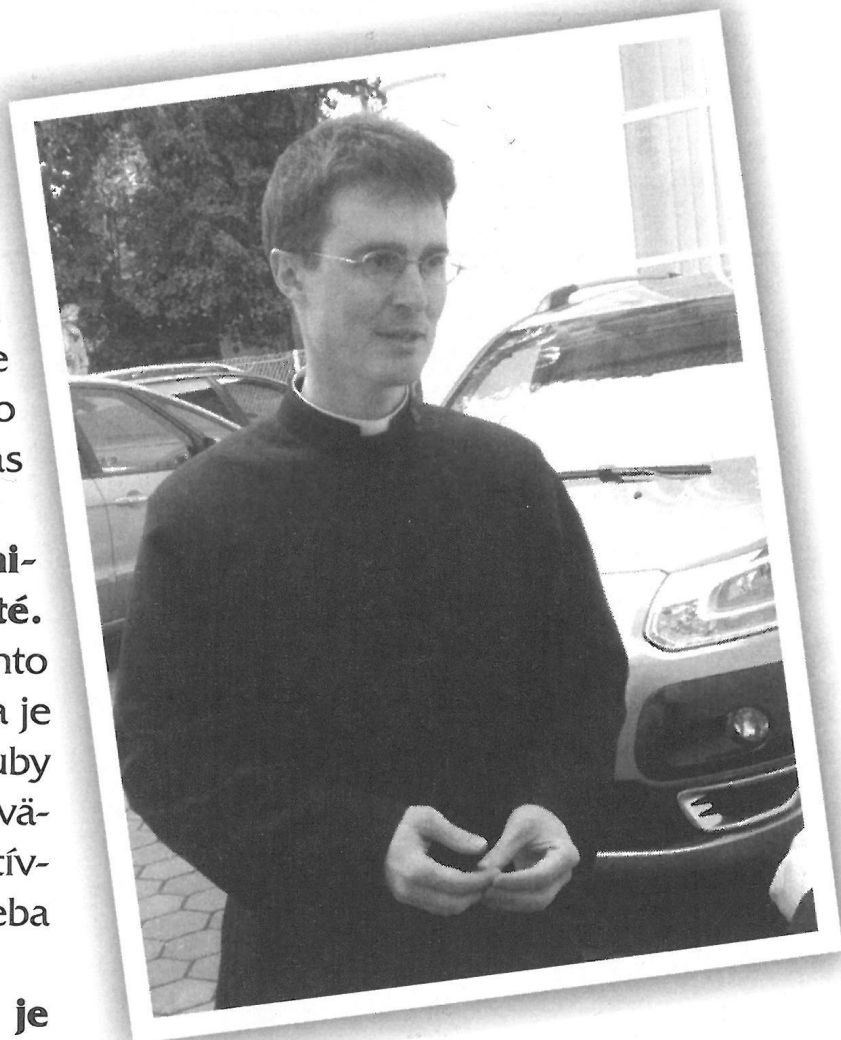
Gréckokatolícka cirkev nie je príliš aktívna, čo sa týka misií. Alebo je to inak?

Vnímam, že v Gréckokatolíckej cirkvi je silný misijný duch. Kardinál Huzar hovorí, že by sme mali vyjsť ako Abrahám z Chaldejského Uru a podeliť sa s naším obradom, nenechať si ho pre seba.

Ako vidíš možnosť východných misií? To je môj sen: Misie vo východnom obrade. Pán Boh môže niečo urobiť. Ja sa pripravujem ako malý vojak. Zatiaľ tu nič také nie je, ale Boh má moc.

Prečo ísť na misie?

Je to otázka, na ktorú si musí odpovedať misionár pred tým, než vycestuje. Jeden z mojich spolubratov hovorí: Ako by dnes vyzerala Cirkev,

ak by Ježiš vyslal 12 apoštolov len pre Jeruzalem a len pre Židov? Znakom zdravej Cirkvi je byť misijnou. Misionár je niekto, kto cíti túžbu ísť a zvestovať iným Krista.

História MeP hovorí aj o mučeníkoch z radov kňazov aj laikov. Nemáš strach?

V 19. storočí bolo rozsiahle prenasledovanie misionárov v Ázii. V tom čase sa v Paríži naša spoločnosť volala aj vysoká škola martýrov. Dnes to nie je až také, no inšpiruje ma bl. P. P. Gojdič – ani on zrejme nevedel, že raz bude mučeník.

V MeP sa spomínajú tri piliere misií: misionár ide ad extra (z domoviny), ad gentes (k cudzím národom) a ad vitam

(doživotne). Ktorý je najdôležitejší?

Pilier ad vitam si miestni veriaci veľmi cenia. Ak im kňaz dá celý svoj život, vedia, že ich naozaj miloval.

Čo je podľa teba misiou každého človeka? Ako káže jeden náš špirituál: mať rád svoje ovce. Táto myšlienka mi v poslednej dobe víri v hlave. Prišiel som sem, stretol som mnoho ľudí. Mať ich rád je tá najdôležitejšia výzva. Čo tu po mne napokon zostane, ak nie láska?

Mal by si nejaký odkaz pre našich čitateľov? Chcel by som povzbudiť bohoslovcov aj tých, ktorí o kňazstve uvažujú, aby boli otvorení misijnému povolaniu. Nebolo by krásne, ak by Hospodi pomiluj zaznelo aj po čínsky? (Inak, mohlo by to znieť nejako takto: Šan-žu či o-džin-čwei-lein).

Verím preto, lebo som niečo zažil. Moja viera viac stojí na zážitkoch, nie na rozumových argumentoch. Viera nie je nejaký dôkaz, ale skôr ponuka. Boh nás volá – nikoho nenúti. Tak ani ja nemôžem donútiť seba, aby som veril – tobôž nie druhých. Verím kvôli tomu, čo som s Bohom zažil. Dôkazom, ktorý mi dodáva ešte viac istoty, sú zjavenia. Ježiš žije, Mária žije. Sú to živé osoby aj dnes. Pomáha mi aj viera, ktorú vidím – moja stará mama, ktorá sa veľa modlí. Pre niekoho to nemusí byť žiaden dôkaz, no pre mňa je to obrovský dôkaz. (Bohdan Jacoš, seminarista MeP)

BOHDAN JACOŠ (1976) sa narodil v Bratislave. Po štúdiu Vysokej školy ekonomickej odišiel za prácou do Francúzska. V Paríži začal hľadať Boha. Sám hovorí, že chcel skôr zistiť, či je viera rozumná. Boh na jeho iniciatívu odpovedal povolaním do misijnej spoločnosti. Pripravuje sa ako malý vojak – jediný Slovák v MissionsetrangerdeParis (MeP).

MeP

Parížske zahraničné misie (MeP) založil pápež Alexander VII. v roku 1658. Dovtedy sa o evanjelizáciu novoobjavených území starali králi. Buď španielsky alebo portugalský vysielal svojich misionárov spolu s moreplavcami. No ak ich z novej zeme vyhnali, šírenie evanjelia skončilo. Hlavnou myšlienkou MeP bolo vyslať na nové územia biskupov, ktorí formujú klérus. Bohoslovci, ktorí sa dnes v MeP na misiu pripravujú, odídu priamo do diecézy tamajšieho biskupa. MeP založilo 120 diecéz, vyslalo viac ako 4500 kňazov do Ázie. Misia môže byť spojená aj s násilnou smrťou. MeP má 23 svätých a 49 blahoslavených. Drží sa troch zásad: ad extra – zo svojho národa, ad gentes – k cudzím národom, ktorí Krista nepoznajú, ad vitam – na celý život.

Pripravil **Pavol Burda, 4. ročník**

BLAŽENÝ HIEROMUČENÍK VASIL HOPKO

Často označovaný ako muž čistého a jednoduchého srdca, verný nasledovník biskupa a mučeníka Pavla, vzor modlitby a ochranca pravej náuky. Jeho bis-

kupským heslom bolo „Aby všetci jedno boli“. Svedectvo života, ktoré naozaj poukazovalo na Božie svedectvo. „A toto svedectvo je, že Boh nám dal večný život a tento život je v jeho Synovi“ (1 Jn 5, 11).

Ježiš Kristus, náš Vykupiteľ a Záchranca, nás často vyzýval, aby sme milovali i svojich nepriateľov. Je ľahké milovať svojho priateľa, ale milovať svojho nepriateľa je nad naše ľudské sily. Je namieste si položiť otázku, či to vôbec dokážeme. Som schopný milovať nepriateľa?

Blahoslaveného biskupa Vasila Hopka od útleho detstva sprevádzalo utrpenie a náročný život. Vlastný otec mu zomrel, keď mal 1 rok a jeho matka odišla pracovať do Ameriky, keď mal približne 4 roky. Počas jeho biskupskej služby bol neprávom obvinený, prenasledovaný a mučený. Svetský súd ho uznal za vinného zo zločinov velezrady a vyzvedačstva a odsúdil ho k trestu odňatia slobody na 15 rokov a k vedľajším trestom.

Aký paradox! Bol

obvinený z toho, čo vo svojom živote pokladal za odpad. Jeho heslo bolo heslom jednoty a on bol odsúdený z vlastizrady. Musel trpieť preto, lebo vo svojom živote mal nádej a niesol Krista tomuto svetu.

Naozaj to nemal ľahké, ale stal sa otcom pre mnohých. Nemal otca, ale Otec, ktorý je na nebesiach, ho povolal byť svedkom jeho lásky. Nemal otca, a predsa sa utiekal k Otcovi, ktorý mu dal silu zvládať aj ťažké kríže života a milovať všetkých okolo seba. Svojím životom dával naozajstný príklad ako milovať. Bol svedkom toho, ako vytvárať jednotu medzi nami, ľuďmi, ktorí denne zažívame nenávisť, nepravosť, rozdelenie, egoizmus a beznádej. Žil Boží život a dokázal, že milovať svojho nepriateľa je prirodzené pre toho, kto uveril Kristovi. Milovať nepriateľa je možné pre toho, kto zanechá svoj starý život, svoj egoizmus, svoju spravodlivosť a rozhodne sa kráčať cestou lásky ku Kristovi v pokoji a jednote.

Zvolené biskupské heslo sa v jeho živote naozaj naplnilo, pretože jeho snaha o jednotu v Kristovi bola viditeľná a hmatateľná. Bez Krista a jeho lásky ani na krok. Potvrďuje to aj list, ktorý napísal kňazovi Štefanovi Haluškovi. (Porov.: J. BABJAK, Zostali Verní, 1.diel, str. 35)

V tomto liste často spomína, že je potrebné byť milý ku každému i k nepriateľom. Byť demokratický

v jeho myslení znamená byť otvorený pre každého. Avšak podotýka tú skutočnosť, aby sme nestrácali pri tejto otvorenosti vlastnú autoritu pred ľuďmi. Zvlášť podotýka, že je potrebné komunikovať s nepriateľmi milo a vedieť s nimi vydržať. Byť odvážny a odhodlať sa navštevovať aj nepriateľov, lebo láska nakoniec aj tak zvíťazí.

Toto je skutočný dôvod, prečo sa oplatí milovať svojich nepriateľov. Lebo Láska nakoniec aj tak zvíťazí. Jednota nutne potrebuje pravú nefalšovanú lásku, ktorá je otvorená pre všetkých. Svojím životom nám to blažený hieromučeník Vasil' Hopko potvrdil. On je pre nás živým ľudským príkladom, ako je jednota medzi nami závislá na jednote s Kristom. Milovať všetkých, aj nepriateľov, je naozaj možné s Kristom. Tak môžeme potom prinášať jednotu a pokoj tomuto svetu. Toto je skutočné Božie svedectvo. Byť zjednotený s Kristom znamená milovať aj svojich nepriateľov, prijať aj utrpenie života. Bez Krista ani na krok.

On, ktorý stratil otca v útlom veku, stal sa otcom-vzorom jednoty a lásky pre našu Gréckokatolícku cirkev spolu s jeho spolutrpiteľom, blahoslaveným biskupom Pavlom Petrom Gojdičom. Otec je ten, ktorý miluje.

Miroslav Dargaj, 1. ročník

Spracované podľa: Ján Babjak SJ: Zostali verní I.

PREMENENIE PÁNA

*„Podťe, vystúpme na Páno-
vu horu a do domu nášho Boha,
a uvidíme slávu jeho premenenia.
Slávu akú má od Otca jednorodený
Syn. Svetlo nás obdaruje svetlom
a vo vytržení ducha budeme naveky
oslavovať jednopodstatnú Trojicu.“
(litijná stichira sviatku na Sláva)*

Podťme a vystúpme na Pá-
novu horu, ako nás pozýva
Cirkev cez túto stichiru. Aký bude
zmysel tohto výstupu? Ako môže-
me uzrieť slávu Ježišovho preme-
nenia aj my dnes? Evanjelista Lukáš
nám ako jediný udáva cieľ Ježišovho
výstupu na vrch: „...vystúpil na vrch
modliť sa“. Takto Lukáš vysvetľuje
aj udalosť, ktorej svedkami sa stali
Peter, Jakub a Ján: „Ako sa modlil,
zmenil sa vzhľad jeho tváre a jeho
odev zažiaril belobou“ (Lk 9, 29).
Láskyplný rozhovor s Otcom je to,
čo stojí na začiatku. V ňom sa stáva
viditeľným to, čo sa deje s Ježišom,
jeho najhlbšie preniknutie Bohom
Otcom. Syn prišiel, aby nám zja-
vil Otca. Tak aj odpovedá Filipovi:
„Kto vidí mňa, vidí Otca“ (Jn 14, 9).
On je Svetlom zo Svetla, ktoré nám
zjavuje Božskú slávu Otca. Syn, kto-
rý je večne v Otcovi, ukazuje teraz
svoju ľudskú prirodzenosť úplne
peniknutú Bohom. Je pozvaním
aj pre naše vlastné premenenie.
Prišiel na svet, aby sme my boli
premenení, peniknutí jeho svet-

lom. Bolo by trúfalosťou myslieť si,
že výstup na vrch, kde uvidíme
Božiu slávu, môžeme uskutoč-
niť vlastnými silami. Potrebujeme
vystúpiť s Ježišom a nechať
sa peniknúť jeho svetlom. Preme-
nenie Pána nehovorí len o tomto
charaktere jeho slávy, keď máme
pred sebou jeho Božskú slávu.

Ikona sviatku na prvý pohľad
ponúka podobný obraz Ježiša v bož-
skej sláve, ale poukazuje aj na Kris-
tovo blízke utrpenie. To je prítomné
v celkovej kompozícii lúčov svetla
v tvare kríža, ktorý je stále vpísaný
v Kristovej aureole a nesie v sebe
po grécky napísané starozákonné
pomenovanie Boha: „Ten, ktorý je“,
z čoho je zrejmé, že nevýslovný Boh
sa prejavil predovšetkým v obete
svojho Syna. Jeho utrpenie je zobra-
zené aj prítomnosťou dvoch staro-
zákonných postáv, Mojžiša a Eliáša,
s ktorými Ježiš rozprával o svojom
odchode, teda utrpení a smrti v Je-
ruzaleme. Prorok Eliáš predstavuje
všetkých prorokov, ktorí hovorili
o príchode Mesiáša a Mojžiš je
zobrazený s tabuľami zákona, kto-
rého naplnením je Ježiš. On je no-
vým Mojžišom, ktorý prevedie ľud
z otroctva hriechu. Vykoná tak,
keď sa nechá pribiť na kríž, ktorý tu už
je prítomný a uskutoční svoj exodus
- východ z tohto života cez utrpenie
a vstup do slávy. Vidíme plný roz-
mer jeho premenenia. Premenený

nám ukazuje, že toto utrpenie prináša spásu. Ikona zobrazuje svet z inej perspektívy, svet užvidíme vo svetle, ktoré je pripravené pre večnosť, kedy svet bude celý naplnený Božou slávou.

Premenenie ukazuje božský zámer s nami, keď práve vďaka vykupiteľskému dielu sme pozvaní byť večne premenení, keď nás bude skrz-naskrz prenikať Boh. Lebo to, čo v dnešný sviatok vidíme, Ježiš vykonal s ľudskou prirodzenosťou. To je jeho plán pre každého človeka. Ježišov biely odev hovorí

o našej budúcnosti. V Apokalypse budú vykúpení nosiť biele rúcho, vypraté v Baránkovej krvi (porov. Zjv 7,14). V krsťte sme spojení s týmto Baránkom, s jeho umčením, vďaka nemu sme očistení a je nám vrátené biele rúcho, ktoré sme stratili hriechom. Naše premenenie nie je len zbožnou myšlienkou budúcnosti. Už teraz môžeme byť premieňaní. Každý deň. Výstup na horu Tábor môžeme stále uskutočňovať a stotožňovať sa s premeneným Kristom, s ktorým sme sa raz stotožnili v krsťte. Môže sa tak diať, keď sa necháme premieňať „na hore v Božom dome“ Ježišom,

ktorý sa nám dáva vo svojom Tele a Krvi. Premieňať sa v láskyplnom rozhovore s Otcom a jeho hlasom, ktorý nám hovorí: „Toto je môj vyvolený Syn, jeho počúvajte!“. Tým Slovom, ktoré on vyriekol a ktoré sa stáva skutočným v našich životoch. Toto je pravé premenenie, ktoré sa začína už tu na zemi a trvá ďalej vo večnosti. V ňom sme naplnení božským životom.

Alexander Duľa, 4. ročník

U NÁS DĚMA

Dňa 2.6.2012 sa pre verejnosť otvorili brány nášho Gréckokatolíckeho kňazského seminára blahoslaveného biskupa Pavla Petra Gojdiča v Prešove. Program dňa začal prezentáciou o živote seminaristov a katechézou o slovan-ských vierozvestcoch sv. Cyrilovi a Metodovi. Tento deň bol vý-nimočný aj prítomnosťou relikvie sv. Cyrila, pri ktorej sme sa spo-ločne na čele s rektorom seminá-ra otcom Miroslavom Dancákom modlili Moleben k Sv. Cyrilovi a Metodovi. Návštevníci seminá-ra mali po celý deň možnosť prísť k tejto vzácnnej relikvii a prosiť o prí-hovor u nebeského Otca aj nášho vierozvestca. V doobedňajších ho-dinách program pokračoval prácou v troch sekciách. V nich si naši hostia mohli vyskúšať piecť prosforu (kva-sený chlieb), aranžovať jedálenský

stôl a dozvedieť sa viac aj o litur-gickom živote v seminárnej kapln-ke. Ďalšou zaujímavosťou dňa bola prezentácia o misiách vo východnej

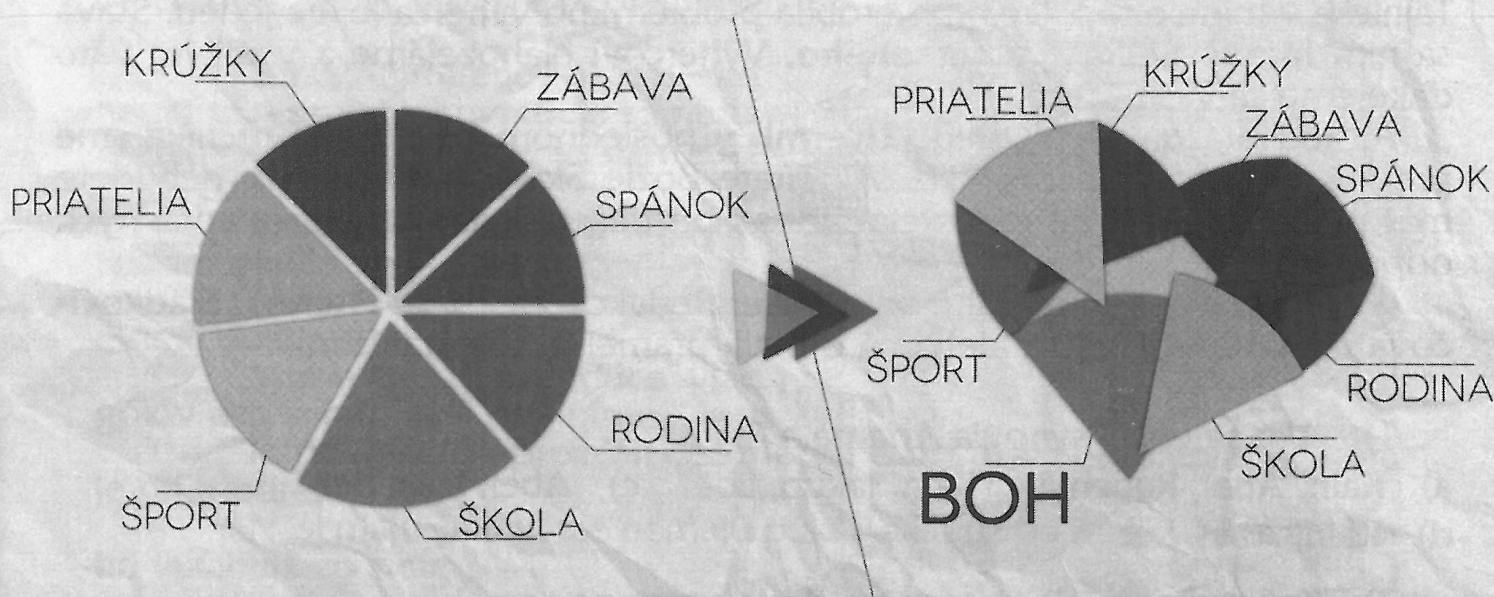
Ázii, obohatená dvojročnou skúsenosťou jedného zo semi-naristov. Pre všetkých účastní-kov Dňa otvorených dverí bol pripravený „rektorský guláš“ a koncert bohosloveckej skupi-ny Anastasis, ktorý dal bodku za týmto pekným podujatím.

Matúš Verba, 4. ročník

>BREAK<FESTIVAL<

OPLATÍ SA INVESTOVAŤ?

GRAF Č. 1: GRAFICKÉ ZNÁZORNENIE ZMENY KVALITY TVOJHO ŽIVOTA PO TOM, ČO DOŇ VPUSTÍŠ BOHA

1. JÚL 2012

ČERVENÝ KLÁŠTOR

PROGRAM:

1.BLOK

10:30 - SV. LITURGIA (OMŠA) - CELEBRUJE O. ARCIB. JÁN BABJAK SJ

12:30 - PROGRAM PRE DETI V PREVEDENÍ: KÚZELNÍK WOLF

13:30 - ZÁBAVNÝ PARK, PRE DETI, WORKSHOPY, TVORIVÉ DIELNE

14:00 - O. MICHAL ZAMKOVSKÝ CSsR

16:00 - O. ARCIB. RÓBERT BEZÁK CSsR

2. BLOK

14:00 - ANASTAZIS

15:15 - ÚZKA CESTA

16:30 - N. D. E.

17:45 - ŽIVÁ DISKUSIA

18:30 - KRISTÍNA (FINALISTKA EUROVÍZIE)

19:45 - JENOS BROTHERS

21:00 - P. PAVOL STREŽO

21:20 - ESPÉ

23:00 AŽ 23:30 - PREDPOKLADANÝ ZÁVER

BREAKFESTIVAL.SK

ZÁBAVNÍK

Milí priatelia!

Tešíme sa, že sa zapájate do našich úloh a posielate nám správne odpovede. Tajnička v minulom čísle vám nerobila problém, no výherca je iba jeden. Stáva sa ním **Matúš Sejka z Humenného**. Výhercovi blahoželáme a všetkým vám ďakujeme za vašu účasť.

Aj keď prázdniny sú predo dvermi, v poslednom čísle tohto ročníka sme pre vás pripravili biblický kvíz. Ak čítate Božie Slovo, určite s tým nebudete mať problém. Prajeme vám veľa radosti pri riešení kvízu a hľadani správnych odpovedí.

(Vaše odpovede zasielajte na adresu: Redakcia časopisu Prameň, Sládkovičova 23, 080 01 Prešov, alebo na e-mail: pramengks@gmail.com)

1) *Ako sa volali synovia Adama a Evy?*

- a) Kain, Ábel, Ruben   b) Kain, Jakub, Lot   c) Ábel, Izák, Set
d) Kain, Ábel, Set

2) *Koľko dní trvala potopa za čias Noema na zemi?*

- a) 30 dní   b) 40 dní   c) 50 dní   d) 60 dní

3) *V ktorej knihe Pentateuchu sa píše o vyslobodení Izraelitov z Egyptského otroctva?*

- a) Genezis   b) Exodus   c) Levitikus   d) Numeri

4) *Ktorý deň bol pre Izraelský ľud časom oddychu?*

- a) sobota   b) nedeľa   c) pondelok   d) piatok

5) *Ktorý žalm vo Svätom písme je najdlhší?*

- a) Žalm 19   b) Žalm 92   c) Žalm 119   d) Žalm 139

6) *Ktorý z uvedených prorokov nepatrí medzi veľkých?*

- a) Izaiáš   b) Jeremiáš   c) Ezechiel   d) Joel

7) *Ktorý evanjelista ma býka ako symbol?*

- a) Matúš   b) Marek   c) Lukáš   d) Ján

8) *Ako sa volali mužovia, s ktorými sa Ježiš rozprával na vrchu Premenenia?*

- a) Mojžiš a Eliáš   b) Mojžiš a Áron   c) Mojžiš a Daniel
d) Mojžiš a Jozue

9) *Kto bol zvolený za apoštola namiesto Judáša?*

- a) Matej   b) Jozef   c) Pavol   d) Barnabáš

10) *Kto ako prvý zomrel mučeníckou smrťou?*

- a) Ján   b) Štefan   c) Filip   d) Prochor

Najvtipnejšie hlášky slovenských hokejových komentátorov

- "Bielorusom sa proti Kazachstanu podarilo obrátiť z 0:2 na 3:1."

- "Fíni hrajú presilovku, ale naši chlapci ju hrajú dobre. Puk držíme ďaleko od našej brány a dostávame gól."

- "Teraz Afinogenov ukázal, ako nedať to, čomu sa hovorí, že sa nedá nedať. Ale na tomto ľade sa dá nedať aj to, čo sa dá dať."

- "Bielorusi nedali gól, hoci ho takmer dali."

- "Robíme si s Rusmi čo chceme...a dostávame druhý gól."

- "Musíme dať nabudúce viac gólov ako súper, inak prehráme."

- "Ruskí hokejisti prefrčali cez modrú čiaru. Teda cez červenú, ktorá je pri modrej."

- "Naši majú snahu, ale nemajú puk. Áááá, už ho majú...Náš brankár ho vyťahuje zo siete."

Misionár v nedeľnej kázni napomína Eskimákov: „Musíte byť dobrí a milosrdní. Inak pôjdete do pekla, kde sú tie najkrutejšie mrazy“.

Jeho manželka sa po kázni pýta: „Prosím ťa, prečo si tvrdil, že v pekle je mráz?“

„Keby som im povedal, že je tam teplo, všetci by tam chceli ísť“.

„Pán farár“, hovorí miništrant, „včera som našiel hodinky.“

„Dúfam, že si si ich nenechal?!“, hovorí farár.

„Nie, pán farár, už som ich predal!“

Po nedeľnej omši kňaz pokrstil dieťa a pyšná rodina sa potom fotografovala.

Po dvoch týždňoch kňaz krstil znova a všimol si, že je to tá istá rodina.

„Vari som nekrstil vaše dieťa pred pár týždňami?“

„Ale áno,“ - odpovie matka, „ibaže nám nevyšli fotky.“

Google: „Ja nájdem všetko!“

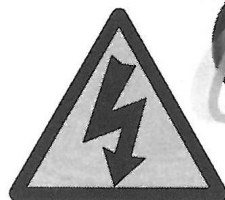
Wikipedia: „Ja viem všetko.“

Facebook: „Ja poznám všetkých.“

Internet: „Bezo mňa ste v keli.“

Elektrina: „Tak sa všetci upokojíme...“

Google

MINIŠTRANTI

Ahojte priatelia :)

Som si istý, že ste zažili veľa pekných chvíľ a dobrodružstiev, odkedy sme sa nepočuli. A že ste vydávali dobré svedectvom o tom, že ste miništranti, Boží priatelia! Ja som takýto čas prežil. Chcem vám o ňom porozprávať a niekoho zároveň predstaviť. Možno viete, možno nie, že na tento rok štúdia si ma Pán Ježiš zavolať až do Talianska. Odtiaľ je to do Ríma už len na skok. Spolu s kamarátmi sme sa jedného dňa vybrali práve tam. Najprv sme navštívili Katakomby sv. Kalixa. V prvých storočiach tu ukladali kresťania telá svojich zosnulých. Tieto miesta sa nachádzali pod zemou, lebo v tej dobe kresťanstvo bolo zakázané, ba až prenasledované. Naši bratia a sestry nemohli vtedy žiť verejne svoje pri-

ateľstvo s Pánom Ježišom. Keď sme z tých katakomb vychádzali, sprievodca nás ešte zastavil a vravel, že hneď pri východe sa nachádza maličký chrám s relikviami mladého svätca. Jasné, že sme utekali pozrieť sa tam. Asi neviete, kto bol ten svätec, však? Tak vám to poviem. Bol to sv. Tarzícus, náš nebeský kamarát, jeden z patrónov miništrantov.

Viete, prečo je svätý? Bol to mladý chlapec ako my, rád slúžil pri oltári aj mimo neho. Jedného dňa bolo potrebné odnieť Eucharistiu do väzenia ľuďom, ktorých mali večer popraviť. A Tarzícus sa napriek obrovskému nebezpečenstvu rozhodol, že to spraví. Skryl u seba svojho Priateľa v Eucharistii a šiel. Ale na ceste stretol skupinu chlapcov, ktorí neboli kresťania. Tí si všimli, že niečo pri sebe nesie a chceli mu to vziať. Tušili, že sú to "kresťanské tajomstvá". No keď to Tarzícus, rozhodnutý brániť svojho Priateľa za každú cenu, odmietol, chlapci ho v návale zlosti ubili kameňmi na smrť. Než posledný krát vydýchol, odovzdal Eucharistiu jednému vojakovi, ktorý bol kresťan a ktorý bandu chlapcov rozohnal. Sv. Tarzícus ubránil svojho Priateľa vlastným životom.

Priatelia, pomaličky sa nám končí škola (Huraaaaa) a začínajú prázdniny! Jeden úžasný čas, plný pekných chvíľ. Ale je to aj čas, kedy veľa vecí útočí na Pána Ježiša v našich srdciach. Budú nám ho chcieť vziať, ukradnúť. Nedajme si ho! Budme odvážni a vezmime si príklad od sv. Tarzícia.

**Janko Fedorišin,
pastoračný ročník**

Neinvestičný fond sv. Ján Krstiteľ, n. f.

Neinvestičný fond sv. Ján Krstiteľ bol zriadený v roku 2001 prešovským sídelným biskupom. Jeho účelom je podporovať vzdelávanie seminaristov, kňazov, biskupov, žiakov gréckokatolíckych cirkevných škôl i laikov a rozvíjať duchovné a kultúrne hodnoty Gréckokatolíckej cirkvi a tiež chrániť ľudské zdravie.

Nech dobrý Boh odmení požehnaním každého, kto prispeje na dobrý účel akýmkoľvek finančným darom.

Číslo účtu : 4008089095 / 7500

IBAN: SK1875000000004008089095

Adresa: sv. Ján Krstiteľ, n. f.

tel.: +421 051/75 673 80

fax: +421 051/75 673 77

e-mail: urvinitka@unipo.sk

IČO: 36167126

DIČ: 2021617664

SWIFT kód: CEKOSKBX

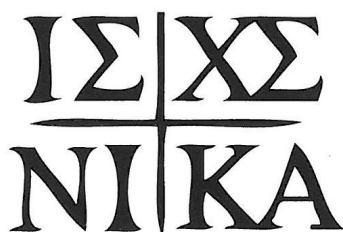
Správca fondu: Mgr. Jozef Urvinitka

Sládkovičova 23

080 01 Prešov

Z celého srdca ďakujeme všetkým dobrodincom, ktorí darovali svoje prostriedky alebo poukázali 2% z dane pre Neinvestičný fond sv. Ján Krstiteľ. Nech Pán vo svojej štedrosti požehná vás i vašich blízkych za dobré dielo, ktoré ste týmto pre jeho Cirkev vykonali.

Pán Boh zaplat'!

Navštívte naše web - stránky: www.unipo.sk/pracoviska/gks
www.gojdic.sk

..... Redakcia .....

ZODPOVEDNÝ ZA VYDANIE: ThDr. Miroslav Dancák, PhD. ŠÉFREDAKTOR: Marek Baran

GRAFICKÁ ÚPRAVA: Pavol Dancák, Jozef Petričko, REDAKTORI: o. Jozef Paraska CSsR, Alexander Duľa, Maroš Sejka, Pavol Burda, Pavel Grega

JAZYKOVÁ KOREKTÚRA: PhDr. Valéria Juríčková, PhD. FOTO: Dominik Petrík, Miroslav Dargaj

ADRESA REDAKCIE: Sládkovičova 23, 080 01 Prešov

www.gojdic.sk, www.unipo.sk/pracoviska/gks

REDAKCIA SI VYHRADZUJE PRÁVO NA ÚPRAVU ČLÁNKOV.

Vydané: jún 2012, ročník XVIII., akademický rok, 2011/2012

„Ustavične sa radujete
v Pánovi!

Opakujem: Radujte sa!“
(Flp 4,4)